

JE LI BUDUĆNOST MEĐUNARODNOG KAZNENOG PRAVA NACIONALNA: OSVRT NA DOSADAŠNJI RAD MEĐUNARODNOG KAZNENOG SUDA

Apstrakt: Međunarodno kazneno pravo predstavlja ključno područje suvremenog prava, razvijeno za suzbijanje najtežih zločina protiv međunarodne zajednice. Međunarodni kazneni sud (MKS), osnovan Rimskim statutom 1998., središnja je institucija za procesuiranje zločina poput genocida, ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti. Iako je MKS postigao značajne presedane, suočava se s brojnim izazovima, uključujući optužbe za selektivnost, nedostatak potpore važnih država te ograničene mogućnosti provođenja svojih odluka. Nacionalni sudovi sve više preuzimaju procesuiranje međunarodnih zločina, što pridonosi učinkovitosti i dostupnosti pravde, ali otvara i pitanja o političkoj neovisnosti i kapacitetima tih sudova. Prednosti nacionalnih suđenja uključuju bržu dostupnost svjedoka i lokalni kontekst, dok izazovi ostaju politički pritisci i manjak resursa. U budućnosti se nazire hibridni model, koji bi kombinirao nacionalne i međunarodne elemente, kao što pokazuju primjeri Specijalnog suda za Sijera Leone ili Međunarodnih rezidualnih mehanizama. Ovaj rad analizira djelovanje MKS-a, njegove uspjehe i prepreke, te razmatra rastuću ulogu nacionalnih sudova u provedbi međunarodnog kaznenog prava, s ciljem kritičkog osvrta na moguće smjerove razvoja globalne pravde.

Ključne riječi: Međunarodno kazneno pravo, Međunarodni kazneni sud, nacionalni sudovi, zločini protiv čovječnosti, komplementarnost, pravda, hibridni modeli.

1. UVOD

Međunarodno kazneno pravo jedno je od ključnih područja suvremenog pravnog poretka koje se razvilo kao odgovor na najteža kaznena djela koja pogađaju međunarodnu zajednicu u cjelini. Međunarodni kazneni sud (MKS), osnovan

* Redoviti profesor, Katedra kaznenopravnih znanosti, Pravni fakultet Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, ivuletic@pravos.hr.

Rimskim statutom 1998. godine, predstavlja vrhunac napora međunarodne zajednice u procesuiranju zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina, genocida i agresije. No, unatoč svojoj ambiciji i značaju, rad MKS-a suočava se s brojnim izazovima koji otvaraju pitanja o njegovoj uspješnosti, odnosno o tome je li ostvario ciljeve radi kojih je osnovan.¹

MKS je osnovan s ciljem da nadopuni nacionalne pravosudne sustave u slučajevima gdje oni nisu sposobni ili voljni procesuirati teške zločine. Na taj način, postižu se svrhe prevencije i retribucije u slučajevima u kojima bi to inače bilo onemogućeno ili otežano.² Nadležnost Suda obuhvaća zločine koji imaju značaj za međunarodnu zajednicu, a njegov rad temelji se na načelu komplementarnosti, što znači da nacionalni sudovi imaju primat u procesuiranju zločina, osim ako to ne mogu ili ne čine na odgovarajući način.³

Od svog osnutka, MKS je pokrenuo istrage i suđenja u tridesetak slučajeva,⁴ uglavnom u afričkim državama, što je izazvalo kritike zbog percepcije selektivnosti.⁵ Također, sud se suočava s nedostatkom potpore nekih ključnih država poput SAD-a, Kine i Rusije, koje nisu ratificirale Rimski statut. Rad MKS-a obilježen je i drugim pravnim i političkim izazovima, među kojima su politički pritisci, ograničena nadležnost, te poteškoće u provođenju njegovih odluka. Nedostatak vlastite policijske sile znači da se MKS oslanja na države članice za provođenje naloga za uhićenje, što često rezultira neizvršenjem njegovih odluka. Također, brojni slučajevi su se pokazali složenima i dugotrajnima, što je dovelo do kritika o neučinkovitosti.⁶

Pitanje legitimnosti također je od velike važnosti. MKS se često percipira kao instrument političkih interesa zapadnih sila, što smanjuje njegovu prihvaćenost među državama koje nisu njegovi članovi. Nadalje, neka suđenja su bila obilježena kontroverzama zbog proceduralnih pitanja i optužbi za pristranost.⁷ Unatoč tome, MKS je postavio neke važne presedane u međunarodnom kaznom pravu, posebice u definiranju zločina seksualnog nasilja i odgovornosti zapovjedne strukture.

U posljednjim desetljećima, sve više država preuzima procesuiranje međunarodnih kaznenih djela na nacionalnoj razini.⁸ Jedna od prednosti nacionalnih

1 J. Geneuss, T. Mariniello, "Introduction. Twenty Years of the Rome Statute: Functions, Goals, Effectiveness—Challenges of the International Criminal Court", *International Criminal Law Review*, 6/2019, 905–909.

2 D. Bosco, "The International Criminal Court and Crime Prevention: Byproduct or Conscious Goal?", *Michigan Journal of International Law*, 2/2011, 172–175.

3 D. Nsereko, "The ICC and Complementarity in practice", *Leiden Journal of International Law*, 2/2013, 427.

4 <https://www.icc-cpi.int/cases>, 10. 3. 2025.

5 N. Ndubuisi, M. B. Onoriode, "ICC and Afrocentrism: The laws, politics and biases in global criminal justice", *Groningen Journal of International Law*, 1/2018, 146–160.

6 Usp. npr. A. Jones, *Non-cooperation and the Efficiency of the International Criminal Court. In Cooperation and the International Criminal Court*, Brill Nijhoff, 2016, 185–209.

7 *Ibidem*.

8 Za poredbeni prikaz v. npr. E. La Haye, *War Crimes in Internal Armed Conflicts*, Cambridge University Press, 2008, 243–270.

sudjenja je njihova bolja dostupnost dokazima i svjedocima, kao i veća osjetljivost na kontekstualne činjenice. Također, nacionalni sudovi mogu djelovati brže od međunarodnih institucija i osigurati lokalno vlasništvo nad pravdom, što može pridonijeti većem povjerenju javnosti u pravni sustav. Međutim, nacionalni sudovi također se suočavaju s izazovima, uključujući političke pritiske, manjak resursa i ponekad nedostatak neovisnosti. U autoritarnim režimima, sudovi često ne mogu ili ne žele procesuirati zločine koje su počinili državni akteri, što opravdava postojanje međunarodnih institucija poput MKS-a.

Pitanje budućnosti međunarodnog kaznenog prava sve više se usmjerava na hibridne modele, koji kombiniraju nacionalne i međunarodne elemente. Primjeri poput Specijalnog suda za Sijera Leone ili Međunarodnih rezidualnih mehanizama za kaznene sudove pokazuju da se uspješni modeli mogu naći u suradnji među razinama pravosudnog sustava. Iako Međunarodni kazneni sud ostaje ključna institucija u međunarodnom kaznenom pravu, rastuća uloga nacionalnih sudova ukazuje na moguću promjenu paradigme. Nacionalni pravosudni sustavi sve više preuzimaju procesuiranje međunarodnih zločina, što može pridonijeti boljoj provedbi pravde, ali i izazvati nove probleme u pogledu političke neovisnosti i kapaciteta sudova. Dok MKS ostaje ključan akter u globalnoj pravdi, njegov dugoročni uspjeh ovisit će o sposobnosti nacionalnih sudova da preuzmu veću odgovornost. Ukoliko se osigura jačanje kapaciteta nacionalnih pravosudnih sustava, moglo bi doći do prijelaza u kojem će se međunarodno kazneno pravo sve više provoditi na nacionalnoj razini.

U ovom radu analizirat ćemo ulogu MKS-a, njegove uspjehe i izazove, te istražiti mogućnost da nacionalni sudovi preuzmu primarnu ulogu u procesuiranju međunarodnih kaznenih djela. Raspraviti ćemo prednosti i nedostatke nacionalnih sudova u tom kontekstu, kao i značajna pravna i politička pitanja koja proizlaze iz ovakvog trenda. Cilj rada je pružiti koncizan pregled dosadašnjih postignuća u radu MKS te dati vlastiti doprinos raspravama o budućnosti međunarodnog kaznenog sudovanja

2. DOSADAŠNJA PRAKSA MKS: ANALIZA POSTIGNUĆA I IZAZOVA

MKS predstavlja prvu stalnu međunarodnu kaznenu instituciju nadležnu za procesuiranje najtežih međunarodnih kaznenih djela, uključujući genocid, zločine protiv čovječnosti, ratne zločine te, od 2018. godine, zločin agresije, čime je njegova nadležnost dodatno proširena u svrhu suzbijanja najtežih povreda međunarodnog prava i osiguranja individualne kaznene odgovornosti za zločine koji pogađaju međunarodnu zajednicu u cjelini.⁹

Kako je uvodno napomenuto, stupanja Rimskog statuta na snagu 1. srpnja 2002. godine, MKS je pokrenuo brojne istrage i postupke koji su u velikoj mjeri

9 Usp. Rome Statute of the International Criminal Court, UN Doc. A/CONF.183/9.

oblikovali suvremeno međunarodno kazneno pravo, ali su istodobno otvorili brojna pitanja o političkoj neovisnosti, selektivnosti i učinkovitosti Suda. Prvi konkretni predmeti MKS-a odnosili su se na situacije u afričkim državama, i to osobito u Demokratskoj Republici Kongo, Ugandi, Sudanu (regija Darfur), Srednjoafričkoj Republici i Obali Bjelokosti. Upravo koncentracija postupaka na afričke zemlje izazvala je široku kritiku, kako u akademskim, tako i u političkim krugovima, budući da je uočena percipirana selektivnost u izboru slučajeva, odnosno činjenica da Sud gotovo isključivo procesuirala zločine iz Afrike, dok su kaznena djela počinjena u drugim dijelovima svijeta ostajala izvan njegova dosega. Mnogi su autori stoga ukazivali na to da MKS riskira da postane "afrički sud", umjesto univerzalnog instrumenta međunarodne kaznene pravde.¹⁰

Prvi završeni i povijesno iznimno važan predmet bio je protiv Thomasa Lubange Dyila, vođe pobunjeničke skupine iz DR Konga, koji je 2012. godine proglašen krivim za ratne zločine, uključujući novačenje i upotrebu djece vojnika mlađe od petnaest godina u oružanim sukobima, te osuđen na četrnaest godina zatvora. Ova presuda značajno je doprinijela razvoju međunarodnog kaznenog prava, posebice u zaštiti djece tijekom oružanih sukoba, te utvrdila presedan prema kojemu prisilno novačenje djece u vojne postrojbe predstavlja ratni zločin.¹¹

Nedugo potom uslijedio je predmet protiv Germaina Katange, također iz DR Konga, koji je 2014. godine osuđen za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti, uključujući napad na civilno stanovništvo, no oslobođen je za optužbe o seksualnom nasilju, što je izazvalo određena razočaranja među predstavnicima žrtava. Osim toga, slučaj Katanga otvorio je i pitanje o suviše ekstenzivnom tumačenju pravila *ne bis in idem* u kontekstu mogućnosti ponovnog pokretanja postupka za ista kaznena djela pred nacionalnim sudovima.¹²

Posebno kontroverzan bio je predmet protiv Jeana-Pierra Bembe, bivšeg potpredsjednika DR Konga, koji je 2016. godine proglašen krivim za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti počinjene u Srednjoafričkoj Republici, među kojima su silovanje i mučenje. Presuda protiv Bembe bila je povijesna i zbog toga što je to prvi slučaj u kojemu je MKS izrekao presudu za seksualno nasilje kao ratni zločin i zločin protiv čovječnosti, te prvi u kojemu je visoki politički dužnosnik proglašen krivim za zločine svojih podređenih na temelju zapovjedne odgovornosti. Međutim, ta je presuda 2018. godine na žalbenom vijeću poništena zbog proceduralnih propusta, što je izazvalo žestoke kritike stručne javnosti i organizacija za ljudska prava, jer je to ujedno značilo i oslobađanje odgovornog

10 Vidi npr. N. Ndubuisi, M. B. Onoriode, *op. cit.* Vidi također i D. Bosco, *Rough Justice: The International Criminal Court in a World of Power Politics*, Oxford University Press, 2014.

11 M. Baruah, "Case Comment on the Trial of Lubango Dyilo and Kabuga in International Criminal Court", *Indian Journal of Law & Legal Research*, 2/2023, 1–3; T. Mariniello, "Recent Developments: Prosecutor v Thomas Lubanga Dyilo: The First Judgment of the International Criminal Court's Trial Chamber", *International Human Rights Law Review*, 1/2012, 137–147.

12 P. I. Labuda, "The Flipside of Complementarity: Double Jeopardy at the International Criminal Court", *Journal of International Criminal Justice*, 2/2019, 371–375.

političkog lidera za teške zločine, te otvorilo rasprave o slabostima sudske prakse i problemima u dokazivanju.¹³

Osim vođa paravojnih skupina, MKS je pokrenuo i postupke protiv državnih dužnosnika, uključujući bivšeg predsjednika Obale Bjelokosti Laurenta Gbagboa i vođu mladih snaga te zemlje Charlesa Blé Goudéa, obojicu optuženih za zločine protiv čovječnosti počinjene tijekom postizborne krize 2010–2011. godine. Iako je ovo bio prvi pokušaj MKS-a da procesuiraj jednog bivšeg predsjednika za zločine protiv vlastitog stanovništva, suđenje je 2019. godine završilo oslobađajućom presudom zbog nedostatka dostatnih dokaza, što je dodatno oslabilo percepciju o sposobnosti Suda da učinkovito procesuiraj najodgovornije počinitelje.¹⁴

Jedan od najpoznatijih i najspornijih slučajeva bio je onaj protiv bivšeg sudanskog predsjednika Omara al-Bashira, protiv kojega je MKS još 2009. i 2010. izdao dva međunarodna naloga za uhićenje zbog genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina počinjenih u Darfuru. Iako je to bio prvi slučaj u kojem je MKS izdao nalog za uhićenje protiv aktualnog šefa države, Bashir nikada nije predan Sudu, unatoč višestrukim putovanjima u države potpisnice Rimskog statuta, što je najočitiji primjer ograničenja Suda u pogledu prisilne provedbe njegovih odluka, s obzirom na to da MKS nema vlastitu policijsku silu te ovisi o voljnosti država članica. Ovaj slučaj je također otvorio i rasprave o složenom pitanju imuniteta šefova država od progona pred međunarodnim sudovima.¹⁵

U posljednjem desetljeću, MKS je pokušao proširiti svoj geografski fokus i izvan Afrike, otvarajući istrage o mogućim ratnim zločinima i zločinima protiv čovječnosti u Libiji, Afganistanu, Palestini, Mjanmaru i Ukrajini. Posebno važna prekretnica dogodila se 2023. godine, kada je MKS izdao naloge za uhićenje predsjednika Ruske Federacije Vladimira Putina i povjerenice za prava djece Marije Llove-Belove, zbog organiziranja i provedbe nezakonite deportacije djece s okupiranih područja Ukrajine na teritorij Rusije, što se kvalificira kao ratni zločin.¹⁶ Riječ je o presedanskoj odluci kojom MKS po prvi puta izravno optužuje šefa jedne od najmoćnijih država svijeta za konkretne zločine, čime Sud jasno pokazuje ambiciju da djeluje globalno i neovisno o političkom utjecaju pojedinih zemalja.¹⁷

13 Za detaljnu kritiku te odluke v. npr. S. Kim., "A Critical Review of the ICC Appeals Chamber's Acquittal Decision in the Bemba Case", *Law Journal*, 73/2021, 427–454.

14 L. J. Gaynor, "Please, get me called to The Hague! The international criminal court as history's soapbox", *The International Journal of Human Rights*, 2024, 1–26. L. Moffett, "Why Gbagbo acquittal is a bigger blow for the ICC than the Bemba decision", *The Conversation*, 2019, 15, https://pureadmin.qub.ac.uk/ws/portalfiles/portal/622191054/Why_Gbagbo_acquittal_is_a_bigger_blow_for_the_ICC_than_the_Bemba_decision.pdf, 11. 3. 2025.

15 A. G. Kiyani, "Al-Bashir & the ICC: The Problem of Head of State Immunity", *Chinese Journal of International Law*, 3/2013, 467–508.

16 M. Giuffrè, L. Prosperi, "Alea Iacta Est: The ICC Issues Arrest Warrants Against Vladimir Putin and Maria Lvova-Belova", *Ordine Internazionale e Diritti Umani/International Legal Order and Human Rights*, 2023, 394–402.

17 J. J. Sarkin, "Will the International Criminal Court (icc) Be Able to Secure the Arrest of Vladimir Putin When He Travels?: Understanding State Cooperation Through Other

Osim navedenih, postoje i druge odluke MKS. Njih na ovom mjestu nećemo prikazivati jer bismo time prešli zadane granice ovog rada ali svakako treba napomenuti da je cjelokupni korpus dosadašnje prakse MKS dao značajan doprinos oblikovanju pravnih standarda međunarodnog kaznenog prava. U ovom radu su ipak navedene samo odluke koje se smatraju najvažnijima u tom smislu.

3. JE LI BUDUĆNOST MEĐUNARODNOG KAZNENOG PRAVA NACIONALNA?

Pitanje o budućnosti međunarodnog kaznenog prava, odnosno o tome hoće li ključnu ulogu u procesuiranju najtežih međunarodnih zločina preuzeti nacionalni sudovi, postaje sve aktualnije u suvremenoj pravnoj i političkoj zajednici.¹⁸ Osnutak Međunarodnog kaznenog suda (MKS) 2002. godine označio je prijelomnu točku u razvoju međunarodnog kaznenog prava, jer je prvi put uspostavljen stalni sud s univerzalnom ambicijom procesuiranja počinitelja genocida, ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i agresije. Ipak, unatoč formalnoj nadležnosti Suda i visokim očekivanjima međunarodne zajednice, MKS se tijekom svojih više od dvadeset godina postojanja suočava s nizom ozbiljnih izazova koji postavljaju pitanje njegove dugoročne učinkovitosti i stvarne uloge u globalnoj borbi protiv nekažnjivosti. U tom kontekstu, sve se češće postavlja pitanje mogu li nacionalni sudovi postati primarni instrument međunarodnog kaznenog prava, osobito s obzirom na načelo komplementarnosti, koje u temelju pretpostavlja prvenstvo nacionalnih pravosudnih sustava, a MKS vidi kao krajnje sredstvo.

Zahvaljujući načelu univerzalne jurisdikcije, nacionalni sudovi već su u proteklim godinama preuzeli važne slučajeve međunarodnih zločina, posebno kroz načelo univerzalne jurisdikcije, koje omogućuje državama da procesuiraju teške međunarodne zločine, čak i ako su počinjeni izvan njihove teritorijalne nadležnosti, i čak kada počinitelji ili žrtve nisu državljani dotične države.¹⁹ Primjeri poput njemačkih sudova koji su procesuirali počinitelje ratnih zločina iz Sirije, ili belgijskih i švedskih sudova koji su postupali u predmetima zločina protiv čovječnosti i mučenja, potvrđuju da nacionalni sudovi mogu djelovati kada međunarodni mehanizmi zakažu. Suđenje Eyadu al-Gharibu i Anwaru

icc Non-Arrest Cases Against Malawi, Chad, Nigeria, the Democratic Republic of Congo, South Africa, Djibouti, Uganda, and Jordan”, *International Human Rights Law Review*, 1/2023, 26–68.

18 Ovdje je važno napomenuti da se budućnost međunarodnog kaznenog pravosuđa i MKS-a raspravlja i u kontekstu proširenja nadležnosti. U posljednje vrijeme, neki autori zastupaju tezu da će MKS nužno morati proširiti svoju nadležnost i na pravne osobe, što je stajalište s kojim se slažemo. Za više v. npr. E. van Sliedregt, “The Future of International Criminal Justice is Corporate” *Journal of International Criminal Justice*, 2025, <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/the-future-of-international-criminal-justice-is-corporate>, 12. 3. 2025.

19 Usp. npr. E. La Haye, *op. cit.*, 218–221.

Raslanu u Njemačkoj, zbog zločina počinjenih u sirijskim zatvorima, ilustrira kako nacionalni sudovi, koristeći načelo univerzalne jurisdikcije, mogu osigurati individualnu kaznenu odgovornost i donijeti presude koje imaju globalni značaj za međunarodno kazneno pravo.²⁰

Jedan od ključnih razloga sve većeg oslanjanja na nacionalne sudove leži u problemima s kojima se suočava MKS. S jedne strane, Sud nema vlastitu izvršnu snagu ni policiju, pa ovisi o dobroj volji država članica kada je riječ o provedbi njegovih odluka, uključujući naloge za uhićenje. Ovaj je problem postao naročito vidljiv u slučaju bivšeg sudanskog predsjednika Omara al-Bashira, protiv kojega su izdana dva međunarodna naloga za uhićenje zbog genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina, ali koji, unatoč putovanjima u zemlje potpisnice Rimskog statuta, nikada nije bio izručen Sudu. S druge strane, MKS je suočen s političkim pritiscima, a neki postupci su obustavljeni ili nisu ni započeli zbog nedostatka suradnje država ili povlačenja ključnih svjedoka, kao što je bio slučaj s postupkom protiv Uhura Kenyatte u Keniji.

Nadalje, značajan problem predstavlja činjenica da mnoge moćne države, uključujući SAD, Kinu, Rusiju i Indiju, nikada nisu postale članice Rimskog statuta, čime je doseganje univerzalne pravde onemogućeno na globalnoj razini. Tako, primjerice, unatoč tomu što je MKS izdao naloge za uhićenje Vladimira Putina i Marije Lvove-Belove zbog zločina protiv čovječnosti u Ukrajini, male su šanse da će oni doista biti privedeni Sudu, upravo zato što Rusija nije članica Suda, a druge države oklijevaju s provedbom naloga zbog geopolitičkih razloga.

S obzirom na ove izazove, nacionalni sudovi nameću se kao realnija alternativa za postizanje pravde, osobito kada raspolažu dokazima, svjedocima i kad mogu djelovati unutar vlastitog suvereniteta. Nacionalni sudovi imaju i određene prednosti u odnosu na međunarodne, uključujući bolju dostupnost materijalnih i personalnih dokaza, bržu provedbu postupaka te veću blizinu žrtvama i pogođenim zajednicama, što može doprinijeti osjećaju lokalne pravde i rehabilitacije. Također, nacionalna suđenja mogu imati veći preventivni učinak u vlastitim zajednicama, jer šalju jasnu poruku o neprihvatljivosti zločina i jačaju povjerenje u domaće institucije.

Ipak, oslanjanje na nacionalne sudove također otvara niz ozbiljnih pitanja. Prvo, kapaciteti nacionalnih pravosudnih sustava nisu jednaki. Mnoge države pogođene sukobima ili autoritarne vlasti nemaju neovisne sudove ni kapacitete za vođenje kompleksnih postupaka o međunarodnim zločinima. Drugo, postoji opasnost od političkog utjecaja na postupke, gdje vlasti mogu koristiti kazneni progon kao sredstvo za eliminaciju političkih protivnika ili pak izbjeći procesuiranje vlastitih zločina. Treće, nacionalni sudovi često nemaju iskustvo u vođenju postupaka za međunarodne zločine, a nedostatak stručnog znanja može rezultirati lošom pravnom kvalifikacijom djela ili propustima u procesnim pravima

20 D. Ahdab, "The Rebirth of Universal Jurisdiction: How the Syrian Conflict Has Led to the Expansion of the Use of Universal Jurisdiction", *Columbia Journal of Transnational Law*, 61/2023, 85–120.

optuženika i žrtava. Četvrto, suđenja pred nacionalnim sudovima se, jednako kao i ona pred MKS, znaju suočavati s ozbiljnim preprekama poput nedostupnosti okrivljenika i s tim povezane problematike suđenja *in absentia*, nedostupnosti svjedoka (posebno nakon proteka duljeg vremena) i selektivnosti u postupcima prema različitim (ponekad diskriminatornim) kriterijima.

U tom kontekstu, sve češće se spominje potreba za hibridnim modelima kaznenog pravosuđa, koji bi kombinirali nacionalne i međunarodne elemente.²¹ Primjeri kao što su Specijalni sud za Sijera Leone,²² Mješoviti sud za Kosovo²³ ili Specijalizirane komore u Libanonu²⁴ pokazali su da modeli u kojima sudjeluju međunarodni suci i tužitelji zajedno s nacionalnim stručnjacima mogu pružiti učinkovit i pravedan odgovor na zločine, posebno u situacijama kada nacionalni sustav sam nije dovoljno snažan. Takvi sudovi mogu istovremeno osigurati međunarodne standarde pravičnog suđenja, ali i uključiti lokalni kontekst, što povećava legitimnost suđenja u očima lokalne zajednice.

Iako je MKS kao institucija neizostavan dio globalnog pravnog poretka i dalje ima ključnu ulogu u kaznenom progonu najtežih zločina, budućnost međunarodnog kaznenog prava vjerojatno će biti obilježena sve većim oslanjanjem na nacionalne sustave, uz snažnu međunarodnu podršku i nadzor. Takav pristup zahtijeva ulaganja u jačanje nacionalnih sudova, edukaciju sudaca, tužitelja i odvjetnika, kao i osiguranje tehničke i financijske pomoći za složene predmete međunarodnih zločina. Međunarodna zajednica, uključujući Ujedinjene narode, Europsku uniju i regionalne organizacije, trebala bi igrati aktivnu ulogu u pružanju takve podrške kako bi nacionalna suđenja bila provedena u skladu s najvišim standardima pravičnosti i ljudskih prava.

U konačnici, budućnost međunarodnog kaznenog prava, po našem mišljenju, neće biti isključivo ni međunarodna ni nacionalna, već kombinacija oba pristupa, oslanjajući se na snagu i fleksibilnost nacionalnih sudova, ali uz stalnu prisutnost i potporu međunarodnih institucija poput MKS-a kao krajnjeg jamstva borbe protiv nekažnjivosti najtežih kaznenih djela.

4. ZAKLJUČAK

Analiza u ovom radu odnosila se na aktualno pitanje o budućnosti međunarodnog kaznenog pravosuđa u smislu sve većeg prebacivanja tereta kaznenih

-
- 21 J. Swinnen, "The Benefits of Hybrid Criminal Tribunals as a Model of International Justice for the Future. A Credible Alternative to the Ad Hoc International Criminal Jurisdiction?" *Prudentia Iuris*, 82/2016, 107.
 - 22 B. K. Dougherty, "Right-sizing international criminal justice: the hybrid experiment at the Special Court for Sierra Leone", *International Affairs*, 2/2004, 311–328.
 - 23 M. Holvoet, "The continuing relevance of the hybrid or internationalized justice model: the example of the Kosovo Specialist Chambers", *Criminal Law Forum*, 1/2017, 35–73.
 - 24 Devyani, "Hybrid Tribunals as an Effective Instrument for Dispute Resolution under International Criminal Law: An Analysis with Special Reference to Court of Lebanon" *International Journal of Law and Management & Humanities*, 6/2023, 2451–2465.

postupaka za najteža kaznena djela na nacionalne sudove. Ova rasprava potaknuta je prigovorima na rad suda, od proceduralnih i infrastrukturnih pa sve do politički uvjetovanih poteškoća i moguće selektivnosti u pokretanju postupaka.

Međunarodno kazneno pravo prolazi kroz proces prilagodbe u kojemu se tradicionalne uloge međunarodnih institucija poput MKS sve više preklapaju s nadležnošću nacionalnih sudova. Iako je osnivanje MKS-a predstavljalo prekretnicu u borbi protiv nekažnjivosti za najteža kaznena djela, izazovi s kojima se Sud suočava, uključujući selektivnost u procesuiranju, političke pritiske i ograničene izvršne ovlasti, ukazuju na potrebu za osnaživanjem nacionalnih pravosudnih sustava u provedbi međunarodne kaznene pravde.

S druge strane, nacionalni sudovi donose niz prednosti, poput bolje dostupnosti dokaza, veće uključenosti lokalne zajednice i brže provedbe postupaka. No, njihov rad nije bez izazova, jer su mnogi pravosudni sustavi opterećeni političkim utjecajima, nedostatkom resursa te ponekad i nespremnošću da procesuiraju vlastite državljane za međunarodne zločine. Stoga se sve više naglašava potreba za hibridnim modelima pravosuđa, koji bi kombinirali međunarodne standarde i resurse s nacionalnim sudskim mehanizmima. Primjeri poput Specijalnog suda za Sijera Leone ili sudova za zločine u bivšoj Jugoslaviji i Ruandi pokazuju da takvi modeli mogu biti učinkoviti u postizanju pravde i odgovornosti.

U konačnici, ključno pitanje nije hoće li budućnost međunarodnog kaznenog prava biti isključivo međunarodna ili nacionalna, već kako se ta dva sustava mogu nadopunjavati. MKS ostaje važan instrument globalne pravde, ali njegova učinkovitost ovisi o suradnji s nacionalnim pravosudnim sustavima, koji moraju biti osnaženi kako bi mogli preuzeti značajniju ulogu u procesuiranju teških međunarodnih zločina. Jačanje kapaciteta nacionalnih sudova, promicanje univerzalne jurisdikcije i potpora hibridnim modelima kaznenog pravosuđa mogli bi osigurati održivu budućnost međunarodne kaznene pravde.

Zaključno, iako MKS ostaje ključna institucija u međunarodnom pravnom poretku, nacionalni sudovi će vjerojatno igrati sve veću ulogu u osiguravanju pravde. Budućnost međunarodnog kaznenog prava stoga neće biti isključivo nacionalna ni međunarodna, već hibridna, oslanjajući se na snage oba sustava kako bi se osiguralo da teški zločini ne ostanu nekažnjeni, bez obzira na političke i pravosudne prepreke.

LITERATURA

- Ahdab D., "The Rebirth of Universal Jurisdiction: How the Syrian Conflict Has Led to the Expansion of the Use of Universal Jurisdiction", *Columbia Journal of Transnational Law*, 61/2023.
- Baruah M., "Case Comment on the Trial of Lubango Dyilo and Kabuga in International Criminal Court", *Indian Journal of Law & Legal Research*, 2/2023.
- Bosco D., *Rough Justice: The International Criminal Court in a World of Power Politics*, Oxford University Press, 2014.

- Bosco D., "The International Criminal Court and Crime Prevention: Byproduct or Conscious Goal?", *Michigan Journal of International Law*, 2/2011.
- Devyani, "Hybrid Tribunals as an Effective Instrument for Dispute Resolution under International Criminal Law: An Analysis with Special Reference to Court of Lebanon" *International Journal of Law and Management & Humanities*, 6/2023.
- Dougherty B. K., "Right-sizing international criminal justice: the hybrid experiment at the Special Court for Sierra Leone", *International Affairs*, 2/2004.
- Gaynor L. J., "Please, get me called to The Hague! The international criminal court as history's soapbox", *The International Journal of Human Rights*, 2024.
- Geneuss J., Mariniello T., "Introduction. Twenty Years of the Rome Statute: Functions, Goals, Effectiveness – Challenges of the International Criminal Court", *International Criminal Law Review*, 6/2019.
- Giuffre M., Prosperi L., "Alea Iacta Est: The ICC Issues Arrest Warrants Against Vladimir Putin and Maria Lvova-Belova", *Ordine Internazionale e Diritti Umani/International Legal Order and Human Rights*, 2023
- Holvoet M., "The continuing relevance of the hybrid or internationalized justice model: the example of the Kosovo Specialist Chambers", *Criminal Law Forum*, 1/2017.
- Jones A., *Non-cooperation and the Efficiency of the International Criminal Court. In Cooperation and the International Criminal Court*, Brill Nijhoff, 2016.
- Kim S., "A Critical Review of the ICC Appeals Chamber's Acquittal Decision in the Bemba Case", *Law Journal*, 73/2021.
- Kiyani A. G., "Al-Bashir & the ICC: The Problem of Head of State Immunity", *Chinese Journal of International Law*, 3/2013.
- La Haye E., *War Crimes in Internal Armed Conflicts*, Cambridge University Press, 2008.
- Labuda P. I., "The Flipside of Complementarity: Double Jeopardy at the International Criminal Court", *Journal of International Criminal Justice*, 2/2019.
- Mariniello T., "Recent Developments: Prosecutor v Thomas Lubanga Dyilo: The First Judgment of the International Criminal Court's Trial Chamber", *International Human Rights Law Review*, 1/2012.
- Moffett L., "Why Gbagbo acquittal is a bigger blow for the ICC than the Bemba decision", *The Conversation*, 2019, https://pureadmin.qub.ac.uk/ws/portalfiles/portal/622191054/Why_Gbagbo_acquittal_is_a_bigger_blow_for_the_ICC_than_the_Bemba_decision.pdf, 11. 3. 2025.
- Ndubuisi N., Onoriode M. B., "ICC and Afrocentrism: The laws, politics and biases in global criminal justice", *Groningen Journal of International Law*, 1/2018.
- Nsereko D., "The ICC and Complementarity in practice", *Leiden Journal of International Law*, 2/2013.
- Sarkin J. J., "Will the International Criminal Court (icc) Be Able to Secure the Arrest of Vladimir Putin When He Travels?: Understanding State Cooperation Through Other icc Non-Arrest Cases Against Malawi, Chad, Nigeria,

- the Democratic Republic of Congo, South Africa, Djibouti, Uganda, and Jordan”, *International Human Rights Law Review*, 1/2023.
- Swinnen J., “The Benefits of Hybrid Criminal Tribunals as a Model of International Justice for the Future. A Credible Alternative to the Ad Hoc International Criminal Jurisdiction?”, *Prudentia Iuris*, 82/2016.
- van Sliedregt E., “The Future of International Criminal Justice is Corporate”, *Journal of International Criminal Justice*, 2025, <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/the-future-of-international-criminal-justice-is-corporate>, 12. 3. 2025.

Igor Vuletić, PhD*

IS THE FUTURE OF INTERNATIONAL CRIMINAL LAW NATIONAL? A REFLECTION ON THE WORK OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT

Summary

International criminal law is a key area of contemporary legal order, developed to address the gravest crimes against the international community. The International Criminal Court (ICC), established by the Rome Statute in 1998, is the central institution for prosecuting crimes such as genocide, war crimes, and crimes against humanity. Although the ICC has achieved significant legal precedents, it faces numerous challenges, including accusations of selectivity, lack of support from major states, and limited capacity to enforce its decisions. National courts are increasingly taking on the prosecution of international crimes, contributing to more effective and accessible justice, but also raising concerns about political independence and institutional capacity. The advantages of national trials include quicker access to witnesses and better understanding of local context, while challenges remain in the form of political pressure and lack of resources. A hybrid model combining national and international elements is emerging as a potential path forward, as demonstrated by examples such as the Special Court for Sierra Leone and the International Residual Mechanisms. This paper analyses the role of the ICC, its successes and obstacles, and considers the growing role of national courts in the enforcement of international criminal law, aiming to provide a critical reflection on possible future directions for global justice.

Keywords: International criminal law, International Criminal Court, national courts, crimes against humanity, complementarity, justice, hybrid models.

* Full professor, Faculty of Law, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, ivuletic@pravos.hr.